

VAHEVAHE ATU IA

Lesoni 12 ki he 'aho 20 'o Sune 2026

“Kuo foaki kiate au
‘e he ‘Eiki ko Sihova
‘ae ‘elelo ‘oe poto,
koe‘uhi ke u ‘ilo ke
lea ‘aki ha lea ‘i he
kuonga totonu kiate
ia ‘oku vaivai:
‘oku ne ‘a ‘i he
pongipongi kotoa pē,
ke ne fafangu hoku
telinga ke ongo‘i ‘o
hangē ko e poto.”

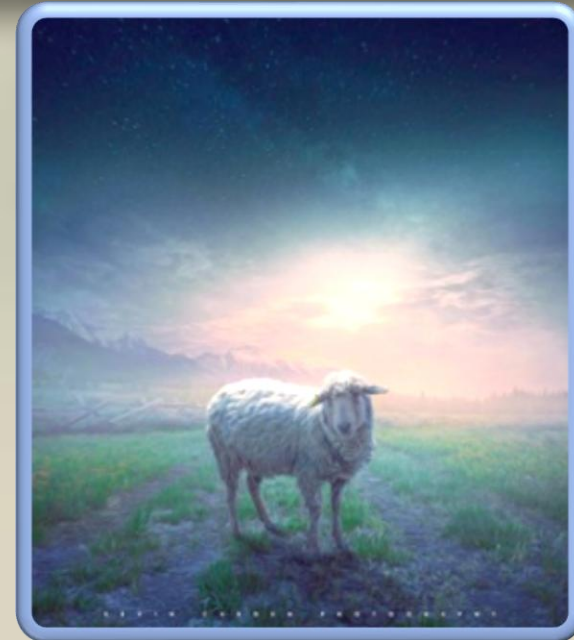
(‘Isaia 50:4)

‘Oku ‘ikai ke ‘ilo‘i mo‘oni ‘e ha lauiafe ‘a Sisu. ‘Oku tau ui kinautolu ko e "sipi hee," ka ‘oku ‘ikai ke nau ‘ilo‘i kuo nau hee. Pea ‘e anga fefe ha‘anau ‘ilo‘i ‘oku nau fie ma‘u ‘a Sisu kapau ‘oku ‘ikai fakamatala‘i ia ‘e ha taha kiate kinautolu?

‘Oku tokanga ‘a e ‘Otua ki he tokotaha kotoa pe ‘i he palanite ko ‘eni pea "‘oku Ne finangalo ke fakamo‘ui ‘a e kakai kotoa pe pea nau a‘usia ‘a e ‘ilo ‘o e mo‘oni" (1 Timote 2:4). ‘Oku kau heni fakatou‘osi ‘a kinautolu ‘oku ‘ikai ke nau ‘ilo‘i ia pea mo kinautolu kuo nau tafoki mei he‘ene ngaahi founa.

Kuo anga - fēfē ‘a e fili ‘a e ‘Otuá ke a‘u ki he kakai kotoa ko iá? Fakafofou ‘iate kitautolu. Ko hotau "tufakanga ma‘ongo‘onga" ‘eni.

Ko e ha ‘oku totonu ke tau vahevahe?

➤ Ko e Komisoni Lahi

‘E lava fefe ke tau vahevahe?

➤ Fa‘ifa‘itaki kia Sisū

➤ Ko hono tanumaki ‘o e anga fakakaume‘a

‘Eanga fefe hono fakafoki mai ‘o kinautolu na‘e mavahe?

➤ ‘Oku fekumi ‘a e ‘Otua ki He‘ene fanau

➤ ‘Oku mau kumi ‘a e tokotaha na‘e mavahe

KO E HA 'OKU
TOTONU KE TAU
VAHEVAHE?

KO E TUFAKANGA LAHI

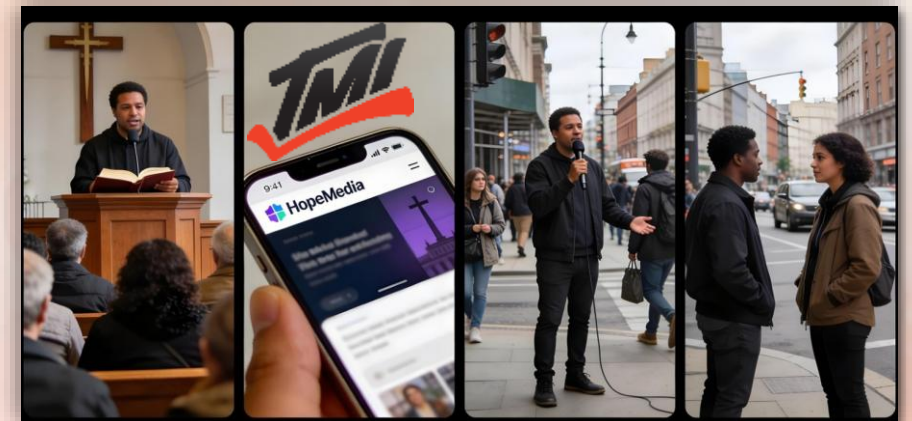
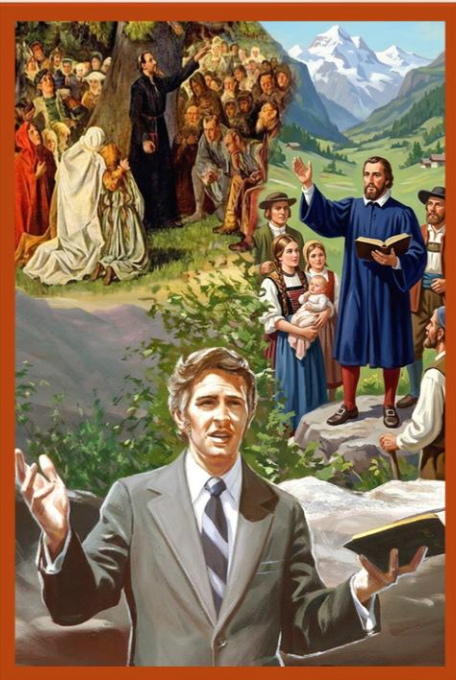
"Ko ia ke 'alu 'akimoutolu, 'o fakalotu'i 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē, 'o papitaiso 'akinautolu 'i he huafa 'oe Tamai, mo e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni: "

(Matiu 28:19)

"Alu... [ki he] ngaahi pule'anga kotoa pe" ko e fekau ia na'e fai 'e Sisu ki he kakai na'a nau fakataha ke mamata kiate ia hili 'ene toetu'u (Matiu 28:18-19a) Ko e ha na'e totonu ke nau fai? Na'e pau ke nau 'alu 'o ngaahi akonga. 'A ia, ke fetu'utaki ki he kakai, papitaiso kinautolu, pea ako'i kinautolu ke nau hoko ko e kau akonga 'a Sisu (Matiu 28:19-20).

Ko e kau ākongā ko iá, 'i he tafa'aki 'e tahá, na'a nau ako'i ai 'a e kau ākongā kehé... pea pehe ai pe 'i he ta'u 'e ua afe... 'o a'u ki hotau kuonga. Ko kitautolu 'eni 'oku tau ma'u 'a e fekau 'a Sisuu.

Hange ko Pita mo Sione, "'oku 'ikai te mau fa'a ta'ofi 'a e lea ki he me'a kuo mau mamata mo fanongo ki ai" (Ngaue 4:20). Te tau lava 'o lea mei he tu'unga malanga, tangi 'i he hala, vahevahe 'etau fakamo'oni 'i he mitia fakasosiale, pe vahevahe pe ia mo ha taha. 'Oku tau kau kotoa ki ai.

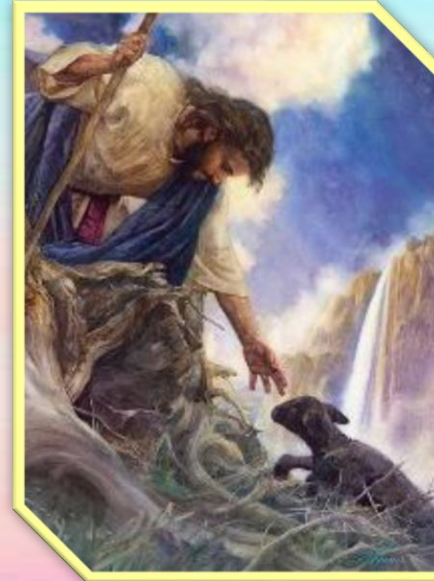
'E LAVA FEFE KE TAU
VAHEVAHE?

KO E FA'IFA'ITAKI KIA SĪSŪ

"He 'oku ue'i kimautolu 'e he 'ofa 'a Kalaisi, koe'uhi he 'oku mau tui na'e pekia 'a e toko taha ma'a e kakai kotoa pe" (2 Kolinito 5:14a)

Ko e ha na'a ne faka'ai'ai 'a Sisu ke fekumi ki he "sipi hee" (Matiu 15:24)?

'Oku 'ikai ha veiveiua, ko 'Ene 'ofa ia kiate kitautolu (Matiu 9:36; 'Efeso 5:2). Kuo Ne tuku foki 'Ene 'ofa 'iate kitautolu, koe'uhi ke tau lava 'o vahevahe ia mo kinautolu 'oku te'eki ai ke nau 'ilo'i 'a Sisu. 'I he taimi 'e ni'ihi, 'oku feinga 'a e kakai ke fakamalohi'i 'a e ni'ihi kehe ke nau tali 'a Sisu koe'uhi ko 'enau lelei pe 'anautolu. Ka 'oku 'ikai ko e founga ia na'e fili 'e he 'Otua.

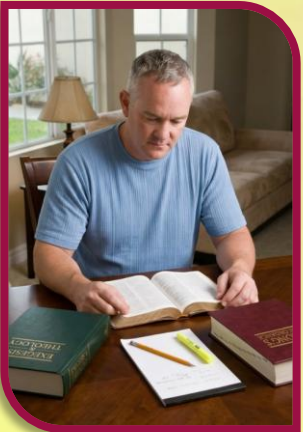
Na'e 'ikai fakamalohi'i ' e he 'Otuá 'a 'Ātama mo 'Ivi ke 'oua te na faiangahala. Na'e 'ikai te ne fakamalohi'i 'a e kau mu'omu'a 'i he va'á ke nau hū ki he ' a'aké Na'e 'ikai te ne fakamalohi'i ' a e kau Ninive ke nau tali ia. Na'a Ne folofola kiate kinautolu 'i he 'ofa mo fakatokanga kiate kinautolu fekau'aki mo e ngaahi nunu'a 'o e muimui 'i honau ngaahi hala. 'I he'etau fa'ifa'itaki kia Sisuu, 'oku tau fakahaa'i ai 'Ene 'ofa ki he ni'ihi kehe, pea fakaafe'i kinautolu ke nau muimui 'iate la.

FAKATUPULEKINA 'A E ANGA - FAKAKAUME'Á

“...Kae faka‘apa‘apa ki he ‘Eiki ko e ‘Otua ‘i homou loto: pea mou nofo teu pe ke talia ‘i he angavaivai mo e manavahē ‘ae tangata kotoa pē ‘e ‘ekea ‘akimoutolu ki hono ‘uhinga ‘oe ‘amanaki lelei ‘oku ‘iate kimoutolu:.” (1 Pita 3:15)

Ko e kau malanga kotoa kitautolu ‘a Sisu pea ‘oku fekau‘i kitautolu ke tau teuteu‘i kitautolu ki he me‘a ni (1 Pita 3:15). Ka ‘oku ‘ikai ke tau ‘ilo‘i kotoa ‘a e founa ke malanga aí. Neongo ia, ‘oku tau ma‘u ‘a e tala‘ofa ‘e foaki mai ‘e he ‘Otua tonu pe ‘a e ngaahi lea ‘oku fie ma‘u (‘Isaia 50:4).

‘Ai ke ke maheni mo ha taha pea fokotu‘u ha feohi fakakaume‘a ‘i ha vaha‘a taimi

Lotu ke ngaue ‘a e Laumalie Ma‘oni‘oni ‘i he loto ‘o e tokotaha. Lotua ‘a e ngaahi faingamalie totonu ke fengaue‘aki ai mo kinautolu

Kumi ha ngaahi founa fakanatula ke talanoa ai ki he ngaahi me‘a kuo ke a‘usia ‘i he tui pe fai ha lotu ma‘anautolu

Kumi ha ngaahi founa ke fakafehokotaki ai ho kaungame‘a fo‘ou mo e ni‘ihi kehe mei homou siasi

Lotua ha ngaahi fie ma‘u pau pe ngaahi fehu‘i ‘e ala ma‘u ‘e ho kaungame‘a fo‘ou

Kumi ki ha faingamālie ke fakahaa‘i ai kiate kinautolu ‘a e founa ‘oku ‘omai ai ‘e he Tohi Tapú ‘a e fakafiemālie, fale‘i, mo e tatakí ‘i he‘etau mo‘uí

‘E ‘i ai ‘a e taimi te ke loto ai ke ‘eke ange pe ‘oku sai‘ia ho kaume‘á ke ako Tohi Tapu mo koe ‘Amui, ‘e loto nai ho kaume‘á ke papitaiso

Ko ha fanga ki‘i tokoni faingofua ‘eni ke ke manatu‘i ‘i ho‘o fakakaukau ki he founa ke toe tokanga ange ai ki hono vahevahe ‘o Sisu mo e ni‘ihi kehe:

‘E ANGA FEFE HONO
FAKAFOKI MAI ‘O
KINAUTOLU NA‘E
MAVAHE?

'OKU FEKUMI 'A E 'OTUA KI HE 'ENE FANAU

“Ikai ko hoku foha 'ofeina 'a 'Ifalemi? 'Ikai ko e tamasi'i faka'ofa'ofa ia? He kuo talu 'eku lea kiate ia, 'oku ou kei manatu lahi kiate ia: ko ia 'oku mamahi hoku fatu koe'uhi ko ia; ko e mo'oni te u 'ofa kiate ia, 'oku pehē mai 'a Sihova. .” (Selemaia 31:20)

'I ha taimi 'e taha, na'e mavaeua 'a e kakai 'a e 'Otua: na'e li'aki 'e 'Ifalemi (ko e pule'anga fakatokelau) 'a e 'Otua; Na'e kei faivelenga pe 'a Siuta (ko e pule'anga fakatonga).

Neongo hono li'aki, ka na'e kei lau pe 'e he 'Otua 'a 'Ifalemi ko hono foha 'ofa'anga (Selema. 31:20). Na'e a'u 'o ne fakatataa'i 'ene kui fefine ko Lesieli 'oku ne tangi koe'uhi ko hono ngaahi foha, 'a ia kuo nau mate 'i he'enua ngaahi angahala (Selema. 31:15).

Ko kinautolu na'a nau tauhi ki he 'Otua pea li'aki la, 'oku hokohoko atu 'a e ui 'a e 'Otua kiate kinautolu 'i he 'ofa. Ko 'Ene fanau kinautolu, pea 'oku Ne 'ofa 'iate kinautolu mo toutou poupou'i kinautolu ke nau foki ange kiate la. Mahalo kuo li'aki ia 'e ha ni'ihii 'o 'etau fanau, 'a ia na'a nau 'ilo'i kimu'a 'a e tui. 'I he 'ikai ke tau situ'a meiate kinautolu, kuo pau ke tau hokohoko atu ke 'ofa kiate kinautolu pea lea anga - 'ofa kiate kinautolu. 'Oku fakamanatu mai 'e he 'Otua ko e taumu'a kinautolu 'o 'Ene manava'ofa ongongofua taha, pea 'oku Ne finangalo fakamatoato ke nau foki ange kiate la.

'OKU MAU KUMI 'A E TOKOTAHA NA'E MAVAHE

"Pea te u tūtuu'i 'akinautolu 'i he lotolotonga 'oe kakai; pea te nau manatu'i au, 'i he ngaahi fonua mama'o; pea 'e mo'ui 'akinautolu, pea mo 'enau fānau, pea 'e toe tafoki mai."

(Sakalaia10:9)

Ko hotau mali; homa foha; homa 'ofefine; ko hotau kaume'a; hotau kaunga'api; ko e tuonga'ane pe tuofefine ko ia na'e fa'a tangutu 'i he sea ko ia... 'I he 'aho 'e taha na'a nau lotu fakataha mo kinautolu, ka ko 'eni, 'oku nau 'i fe?

'Oku lahi e ngaahi 'uhinga 'oku mavahe ai 'a e kakai mei he siasi. 'Oku 'ikai ui kitautolu ke tau fakamau'i 'enau ngaahi 'uhinga, fakaanga'i 'enau ngaahi taumu'a, pe fakangalo'i pe kinautolu.

Ko hotau fatongia ke 'alu 'o kumi kinautolu pea fakafoki mai kinautolu ki he takanga. 'E anga fefe ha'atau fai 'eni? 'Uluaki, 'aki 'a e lotu. Ua, 'aki 'etau hoko ko ha fa'ifa'itaki'anga 'o e 'ofa mo e anga'ofa kiate kinautolu.

'E lava 'e he fakamo'oni ki ho'o mo'ui, ho'o ngaahi to'onga, lea, mo e lotu ma'a ha taha kuo he mei he 'Otua 'o liliu lahi 'ene mo'ui mo honau kaha'u.

“Mahalo na‘e mei tuku ‘e he ‘Otua ‘a e popoaki ‘o e ongoongolelei, mo e ngaue kotoa ‘o e ngaue ‘ofa, ki he kau ‘angelo fakalangi. Na‘a Ne mei faka‘aonga‘i ha ngaahi founa kehe ke fakahoko ‘aki ‘Ene taumu‘a. Ka ‘i He‘ene ‘ofa ta‘efakangatangata na‘a Ne fili ai ke tau hoko ko e kaunga-ngaue mo Ia, mo Kalaisi pea mo e kau ‘angelo, koe‘uhi ke tau lava ‘o vahevahe ‘a e tapuaki, ‘a e fiefia, mo e langaki mo‘ui fakalaumalie, ‘a ia ‘oku ma‘u mei he ngaue ta‘esiokita ko ‘eni. [...]

Kapau te ke ‘alu ‘o ngaue ‘o hange ko e palani ‘a Kalaisi ke ma‘u ‘e He‘ene kau akonga, pea ma‘u ha ngaahi laumalie ma‘ana, te ke ongo‘i ‘a e fie ma‘u ke toe loloto ange ‘a e a‘usia mo ha ‘ilo lahi ange ki he ngaahi me‘a fakalangi, pea te ke fiekaia mo fieinua ki he ma‘oni‘oni. Te ke tautapa ki he ‘Otua, pea ‘e fakamalohia ho‘o tui, pea ‘e inu ‘e ho laumalie ha ngaahi vai loloto ange ‘i he vaitupu ‘o e fakamo‘ui. Ko e fetaulaki mo e fakafepakí mo e ngaahi ‘ahi‘ahí te ne tataki koe ki he Tohi Tapú mo e lotú. Te ke tupulaki ‘i he ‘alo‘ofa mo e ‘ilo kia Kalaisi, pea te ke fakatupulaki ha a‘usia lelei”